Badics Ferenc

Fáy András életrajza

TARTALOM, ELŐSZÓ

Tartalom

Előszó.
Első fejezet. Fáy gyermekkora és tanulói pályája. 1786-1808.
Második fejezet. Fáy szolgabírósága. 1810-1818.
Harmadik fejezet. Fáy irodalmi működése. 1807-1828. a) Első kísérletek.
Negyedik fejezet. Folytatás. b) Fáy írói népszerűsége.
Ötödik fejezet. Fáy Pesten. Föllépése a megyén. 1822-1832.
Hatodik fejezet. Fáy mint színházigazgató és országgyűlési követ. 1830-1839.
Hetedik fejezet. Az akadémia kora az irodalomban. Fáy szépirodalmi munkái. 1832-1844.
Nyolczadik fejezet. Fáy publicistikai működése. 1840-1847.
Kilenczedik fejezet. A "hazai első takarékpénztár" alapítása és az első életbiztosító intézet terve.
Tizedik fejezet. Fáy működése a protestáns egyház, a nevelésügy s a közművelődés terén. 1839-1851.
Tizenegyedik fejezet. Fáy otthona. 1836-1850.
Tizenkettedik fejezet. Másodvirágzás. Az utolsó évek. 1850-1864.

Előszó
(részlet)

[...]

Fáy életrajzát, bizonynyal, rövidebben is meg lehetett volna írni, a minthogy magam is megírtam egy másfél ívnyi füzetkében, sőt egyetlen hírlapi czikkben is. De ha működését teljesen meg akarjuk ismerni, életrajza több helyet kíván, mint az oly férfiaké, kik csak az irodalomban vagy a közélet egyik-másik ágában szerepeltek. Fáy, azonfelül, hogy egész kis könyvtárra menő munkát írt, évtizedeken át tevékeny részt vett a közélet mindennemű mozgalmaiban. Mivel e működés ép oly sok ágú s nagy körű mint a másik, és a közéleti nem csekélyebb jelentőségű mint az irodalmi: munkámnak okvetlenül szélesebb alapot kellett vetnem s Fáy működését korrajz keretében adnom, hogy feltüntethessem a hatást, melyet másoktól vett, s azt is, melyet mások működésére és általában közéletünkre gyakorolt. Ezért ismertettem részletesebben műveit is, melyeknek "kritikai méltatását" különben a pályakérdés is megkívánta. Fáy munkái közül ma csak a kisebb szépirodalmiak forognak közkézen, a többiek tárgyuknál fogva jórészt elavultak s új kiadásban többé nehezen fognak megjelenni; de valamennyi bővelkedik számtalan oly nemes eszmében, melyek új utakat jelölve, termékenyítőleg hatottak a kor törekvéseire (s ma is figyelemre méltók), és így csak igazságot szolgáltattam Fáy emlékének, midőn kimutattam s a történelem számára fentartottam, mennyivel járult eszméivel ama

törekvések megindítása s megvalósításához.

Zichy Antal, Fáy házának barátja és működésének alapos ismerője, részben közvetlen tanúja, akadémiai emlékbeszédében (1873.) azt mondja, hogy: "ha valakinek, a ki Fáy Andrásunkat nem ismerné, e nevezetes férfiúról hű fogalmat akarnék adni: kénytelen volnék, hogy a valótól el ne maradjak, hazánk egy félszázados művelődési történetén vezetni őt végig"; s alább: a ki az ő életrajzát "hézagtalanúl fogja megírni, az hazánk újabbkori történetéhez fog, még pedig hat vagy hét egész évtizedet magába foglaló adalékot szolgáltatni, annyival becsesbet, mert Horváth Mihály történetírónknak, midőn nagy munkáját (25 év története) kiadá, ez adatok nem állottak rendelkezésére s így abban e nevezetes emberünkről alig találunk valamit".

Ezt a hézagot sokoldalú kutatásommal, melynek eredményeit az akadémiai bírálat is dicsérettel említi, s általában Fáy működésének hű rajzolásával, úgy hiszem, sok tekintetben sikerült betöltenem. Lelkiismeretesen átvizsgáltam mind azt az anyagot, a mit Fáyra s korára vonatkozólag az egyházi és iskolai anyakönyvek, családi és nyilvános levéltárak s egy félszázad hírlapirodalma rejtettek, s az innét merített adatokkal nemcsak irodalmi és művészeti, hanem politikai és közgazdasági, nevelésügyi és társas életünk történetét számos, eddig ismeretlen vonással egészítettem ki.

[...]

http://mektukor.oszk.hu/07000/07006/index.phtml#